

VAN GROENE WOLK TOT LUCHTIGE STRUIK

Vanaf oktober wordt buxus geplant in de tuin. Maar deze klassieke en geliefde tuinplant staat onder vuur. Kunnen we hem in de toekomst misschien niet meer gebruiken in de tuin? We vroegen het aan een boomkweker en een tuinaannemer.

Tekst **Peter Vandeweerd**

× Foto's **Tim Van de Velde**

Geen tuinplant laat zich gemakkelijker in de meest uiteenlopende vormen snoeien dan buxus.

Dertig jaar geleden was buxus een exclusieve plant, zo zeer zelfs dat buxusbollen uit voortuintjes werden gestolen. Vandaag wordt hij massaal gekweekt en is hij in verhouding erg goedkoop. Zo goedkoop dat hij vaak gekweekt wordt als wegwerpplant, zegt boomkweker *Didier Hermans* van de buxus- en taxuskwekerij *Herplant*, een familiebedrijf. “Buxus wordt weleens massaal in openlucht gekweekt en later in potten gedrukt. Daarbij blijft twee derde van de wortels in de grond zitten. Die planten vind je vaak aan voordeuren, toegangen van winkels, of als sierplant bij feestjes. Als je er veel zorg aan besteedt, kunnen ze later in de grond overleven, maar de kans is eerlijk gezegd niet zo groot.”

De klassieke *Buxus sempervirens* is niet alleen goedkoop, het is ook een ontzettend gemakkelijke plant. Hij aardt in vrijwel elke grond, vraagt niet veel aandacht en vooral: je kunt hem probleemloos in alle mogelijke vormen snoeien. De meest voorkomende zijn de bekende bolletjes, kegels, lage en hoge hagen en het gebruik als bodembedekker in de fameuze wolken. “België en Nederland zijn vrij conservatief wat die toepassingen betreft”, weet *Didier Hermans*, “je kan buxus bijvoorbeeld ook

als losse struik planten. In de VS doen ze dat soort dingen steeds vaker, maar bij ons is het nog niet ingeburgerd.” Buxusbomen zijn ook een alternatief, maar dan gaat het wel om oudere en dus duurdere planten.

MEER VARIATIE IN DE TUIN

Wel een evolutie in onze tuinen: er komt steeds meer ruimte voor variatie, lossere structuren en meer natuurlijke vormen. Dat zegt tuinarchitect en –aannemer *Geert Laenen* van het bedrijf *Hoebenschot*. Zo’n jaar of dertig geleden ging er in de scholen voor tuinarchitectuur nog veel aandacht naar strakke tuinplannen, waarin buxus vaak een hoofdrol speelde. Je kreeg op school niet zoveel plantenkennis mee, die deed je thuis en later in de praktijk op. Vandaag ligt dat anders. Buxus wordt nog altijd gebruikt, maar is lang niet altijd bepalend in de tuin. “Wist je tussen haakjes dat buxus een geweldige bijenplant is? Je moet hem dan wel

„Buxus is een geweldige bijenplant, maar je moet hem dan wel in bloei laten komen.”

in bloei laten komen, natuurlijk”, weet *Geert*. Je hebt zelfs soorten die al in februari bloeien, perfect voor bijen die dan volop op zoek gaan naar stuifmeel, voegt *Didier* eraan toe.

“Ik en veel collega’s springen op de bres om een grote biodiversiteit in de tuin te promoten”, zegt *Geert*. “Je merkt ook wel dat de klanten er gevoeliger voor worden. Maar anderzijds hebben jongere mensen vandaag minder kennis van planten. Veel van hun ouders, en zeker de grootouders, waren boeren of hadden een moestuin waarin ze zelf werkten. Vandaag beseffen mensen soms minder goed dat het allemaal toch wel wat aandacht en werk vraagt. Sommigen beginnen heel fanatiek en vliegen er hard in, maar geven na verloop van tijd op. Je hebt anderzijds ook mensen die het slimmer aanpakken en bijvoorbeeld een bak of een hoekje aanleggen voor groente. Later kunnen ze er nog altijd iets anders planten.”

Linksboven: de ‘Green Pillow’ is een dwergvorm, ideaal voor lage hagen. Rechtsboven en hierboven: *Herplant* kweekt buxus niet in vollegrond maar in potten, waardoor de planten beter beworteld zijn. Hiernaast: l. tuinaannemer *Geert Laenen*, r. boomkweker *Didier Hermans*.

„De grootste doodsoorzaak van buxus is niet de schimmel, maar verdroging door gebrek aan zorg.”

> ER ZIJN AL ALTERNATIEVEN

Didier Hermans is meer dan een gewone buxuskweker, hij is ook intensief met de ontwikkeling van alternatieven voor de klassieke *B. sempervirens* bezig. Naast die variëteit heb je immers ook *Buxus microphylla*, afkomstig uit Azië. De oorspronkelijke microphylla-soorten hebben vaak andere eigenschappen dan de klassieke *sempervirens*, maar er is sterk op veredeld, en nu heb je variëteiten die een perfect alternatief bieden. Zo biedt Didier bijvoorbeeld de ‘Rococo’ aan, een buxus die maximum 40 cm hoog wordt en heel goed voor wolken of lage hagen kan dienen. De bekendheid bij het publiek groeit maar traag, zegt hij. “Ik promoot en bied hem nu al meer dan 15 jaar aan, en pas nu begint hij aan te slaan. En dan nog het meest in het buitenland.”

Die microphylla-alternatieven zijn van groot belang voor een ernstig pro-

bleem. Zo’n vijftien jaar geleden dook *cylandrocladium buxicola* op, een schimmelziekte die snel om zich heen greep en zich over heel Europa (later ook de VS) verspreidde. Net door de typische manieren waarop buxus in de tuin wordt gebruikt, verspreidt de ziekte zich nog sneller, zeggen Didier en Geert. “De planten staan vaak dicht op elkaar, ze worden strak gesnoeid en de blaadjes raken elkaar. Als dat niet het geval is, zoals bij een struikbuxus, heb je nog een beschermend luchtlaagje tussen de blaadjes, maar in bolletjes of wolken dus niet.”

Als je tijdig ingrijpt, is de schimmel goed te bestrijden met een fungicide, maar veel mensen houden daar niet van. “Een van de eigenschappen van de microphylla-soorten is net dat ze vaak veel resistenter zijn tegen de ziekte. Een duurzamere oplossing is dus net naar nieuwe, aangepaste soorten grij-

pen die nu al worden aangeboden. Ik denk aan de ‘Rococo’, of de ‘Faulkner’, die de *sempervirens* kunnen vervangen.”

NOG DRASTISCHER

Herplant wilde het probleem van de schimmelziekte zelfs nog grondiger aanpakken. Acht jaar geleden begon het met de zoektocht naar nieuwe, volledig resistente soorten. Daarvoor werd intens samengewerkt met diverse onderzoeksinstituten. “Je moet de nieuwe planten testen op allerlei veldomstandigheden tot je absoluut zeker bent van het goede resultaat. Daarom duurt het ook zo lang. Vorig jaar met Kerstmis hebben we definitief vier soorten gekozen - voor diverse toepassingen: als bodembedekker, voor lage of hoge hagen... - die we hebben vermeerderd in verwarmde serres. Nu hebben we 10.000 stekken, die de moederplanten zullen worden. Vanaf nu zal het snel vooruit gaan, al kan het toch nog een jaar of twee duren voor je de planten als consument zal kunnen kopen.” Ze zullen wellicht ook nooit zo’n massaplant worden als de *sempervirens* vandaag, vermoedt Didier.

Maar de grootste doodsoorzaak van buxus is nog altijd niet de schimmel, sluit hij af, maar verdroging. Geert Laenen geeft daarom nog wat tips mee voor de verzorging. “Als je buxus

>

De demonstratietuin van Herplant is inmiddels volledig opgenomen in de kwekerij.

Buxus bestaat ook in boomvorm, maar er gaan wel heel wat jaren overheen voor hij groot is.

De microphyllasoorten hebben een veel grotere resistentie tegen de beruchte schimmelziekte.

Druppelbevloeiing is het beste voor buxus, ook in de tuin. Rechtstreeks water op het blad gieten, doet de blaadjes verbranden.

De buxusmot

Deze zomer is er heel wat te doen geweest rond de buxusmot. Dat is een exoot waarvan de rups op korte tijd de buxusplant volledig kan kaalvreten. Tot nog toe is hij enkel gespot op drie plaatsen in Vlaanderen: de regio rond Sint-Katelijne-Waver (bij Mechelen), Borsbeek/Deurne (Antwerpen) en Lochristi.

De rups is niet zo makkelijk te detecteren: hij is klein, groen en zit in het midden van de plant. Je ziet vooral schade als de blaadjes worden opgegeten. De plant is overigens niet dood als hij wordt kaalgevreten, een paar weken later komen weer groene blaadjes tevoorschijn.

De eerste generatie rupsen wordt actief vanaf eind april. Als je de plaag dan bestrijdt (met nabehandeling), zal ze ook verdwijnen. Doe je dat niet, dan kan er begin augustus nog een tweede generatie komen. Als eind mei de verpopping optreedt, is het enige wat je nog kan doen de takken wegsnijden en met het vuilnis meegeven (niet composteren!).

Er bestaan biologische bestrijdingsmiddelen die in de handel te koop zijn voor particulieren. Nog een goed biologisch middel, dat ook tegen de processierups wordt gebruikt, is de *Bacillus thuringiensis*, een bacterie. Particulieren mogen dat middel niet gebruiken, tuinaannemers wel. Aangezien je tuinaannemer vaak op een waarschuwingssysteem voor ziekten en plagen is aangesloten, is het sowieso een goed idee om hem te raadplegen als je vermoedt dat er een probleem is.

- > scheert, vraagt hij wel wat bemesting. Zorg ervoor dat in je meststof de hoeveelheid stikstof even hoog is als de hoeveelheid kali, dan krijg je een hard en mooi groen gewas. Geef water, maar nooit rechtstreeks op de blaadjes, want dan riskeer je dat ze verbranden. Als je een gazonsproeier gebruikt, zorg er dan voor dat het water je buxushaag niet raakt, want dat kan erg schadelijk zijn.” Herplant heeft ook een uitgebreide viertalige website gemaakt voor het brede publiek waarop je alle informatie over de toepassingen en de verzorging van buxus vindt. 🍷

INFO

- Herplant, Lilsedijk 80, 2340 Beerse, herplant.be
- Geert Laenen, Hoebenschot, Lisseweg 18, 2460 Lichtaart, 014 22 12 01, 0475 24 56 13, hoebenschot.be
- Toepassingen en zorg voor buxus: buxuscare.com